

Alena DANYIOVÁ

KOMPARACE DEKLINAČNÍCH SYSTÉMŮ PODSTATNÝCH JMEN STŘEDNÍHO RODU VE VYBRANÝCH SLOVANSKÝCH JAZYCÍCH¹

Comparison of Declension Systems of Neuter Gender Nouns in Selected Slavic Languages

Keywords: *Slavic languages, declension, neuter gender nouns, Russian, Czech, Polish*

Contact: *Masarykova univerzita; alenadikevic@seznam.cz*

Úvod

Tématem příspěvku je komparace deklinačních systémů neuter v ruštině, češtině a polštině. Cílem předložené publikace je prozkoumat skloňování neuter v ruštině, češtině a polštině a najít shody či rozdíly v deklinaci současných slovanských jazyků. Díky vypracovaným tabulkám s příklady deklinace lze porovnat princip skloňování a najít shodu v pádových koncovkách v jednotlivých slovanských jazycích. V závěru publikace jsou příklady lexikálních shod mezi jednotlivými slovanskými jazyky (čeština, ruština a polština), ve kterých lze spatřit shody a odlišnosti.

Současné slovanské jazyky jsou si navzájem hodně podobné gramatickou stavbou a slovní zásobou. Četné shody v jednotlivých slovech a ve slovních spojeních jsou nápadné každému příslušníkovi kteréhokoli slovanského jazyka. Občas si mohou uživatelé různých slovanských jazyků docela dobře rozumět jako např. Češi a Slováci, Rusové, Bělorusové a Ukrajinci atd. Shody pocházejí ze společného jazyka, z něhož se zkoumané jazyky vyvinuly. Během vývoje v jednotlivých slovanských jazycích vznikly nové jevy, kterými se jazyky od sebe lišily (Večerka 2006: 11–12). Lze předpokládat, že mnohé rysy, kterými se dnes současné slovanské jazyky od sebe liší, byly v minulosti všem společné (Večerka 2006: 12). Slovanské jazyky se shodují po mnoha stránkách a z toho vyplývá, že slovanské jazyky tvoří jednu rodinu a vyvinuly se z jediného prajazyka – praslovanštiny (Večerka 2006: 18).

¹ Text vznikl v rámci projektu MUNI/A/1337/2021 Translační ekvivalence jako dílčí problém mezikulturní komunikace v slovanském kulturním prostoru.

Skloňování neuter v češtině

Neutra se v češtině skloňují podle čtyř deklinačních typů: *město* (s podtypy *středisko*, *pončo*, *jablko*), *moře* (s podtypem *bojiště*), *stavení* a *kuře*. Substantiva středního rodu nemají zvláštní tvar pro 5. pád (Karlík 1995: 263). Následující tabulka znázorňuje skloňování podstatných jmen středního rodu jednotného čísla v češtině (Karlík 1995: 263, 266–267):

<i>Pád</i>	<i>Typ město</i>	<i>Typ moře</i>	<i>Typ kuře</i>	<i>Typ stavení</i>
Nom.	město	moře	kuře	stavení
Gen.	města	moře	kuřete	stavení
Dat.	městu	moři	kuřeti	stavení
Ak.	město	moře	kuře	stavení
Vok.	město!	moře!	kuře!	stavení!
Lok.	(o) městě, jablku	(o) moři	(o) kuřeti	(o) stavení
Inst.	městem	mořem	kuřetem	stavením

V češtině je typ *město* produktivním typem a patří k němu neutra, která jsou odvozena sufixy *-dlo*, *-ko*, *-átko*, *-ítko*, *-čko*, *-ičko*, *-enko*, *-isko*, *-ivo*, *-stvo/ctvo* a jiná zakončená na *-o*, např.: *jaro*, *mléko*, *léto*, *okno*, *železo*, *auto*, *rádio*, *maso*, *slovo* atd. (Karlík 1995: 263). Typem *stavení* jsou zastoupena verbální podstatná jména, která jsou tvořena od slovesných základů koncovkou *-í*, např.: *krytí*, *čtení* aj., a také hromadná substantiva tvořena sufixem *-oví* a koncovkou *-í*, např.: *stromoví*, *kamení*, *uhlí* aj. Zároveň k této skupině patří podstatná jména, která pojmenovávají okolnost časovou, místní či jinou, např.: *mezivodí*, *předloktí*, *bezpráví*, *období* aj., místní jména, např.: *Veselí*, *Vrchlabí* aj., neutvořená neutra, např.: *zelí*, *září*, *úterý* aj., názvy vlastností nebo nositelů vlastností, např.: *mládí*, *stáří* a také jména adjektivního původu, např.: *Kobylí*, *Zubří*, *Strašecí*, *Hovězí*, *Hřiběcí*² aj. (Karlík 1995: 267–268). K typu *moře* patří podstatná jména jako *pole*, *nebe*, *lože*, *slunce*, *srdce* aj. Substantiva podtypu *bojiště*, tvořená sufixem *-iště* (např.: *strniště*, *jeviště*, *bludiště*, *koupaliště*, *hledišťe*, *mravenišťe* aj.) mají v gen. pl. tvar bez koncovky: bez *jevišť*, *hledišť*, *koupališť* atd. Podstatné jméno *vejce* má v gen. pl. tvar: (bez) *vajec* (Karlík 1995: 266). Podle typu *kuře* se primárně skloňují názvy mláďat a neplnohodnotných či nedospělých částí rostlin, např.: *kotě*, *holoubě*, *štěně*, *poupě*, *padavče*, *pláně* aj. Pro tento typ skloňování je specifické, že má v gen., dat., lok. a inst. sg. před všemi koncovkami kmenotvornou příponu *-et-*

² V hovorových projevech se častěji používají adjektivní koncovky, např.: *do Hovězího*. Regionálně substandardně i *uhlího*, *k zelímu* atd.

a v plurálu *-at-*. Protože jsou u vzoru *kuře* pádové podoby lépe rozlišeny než u vzoru *moře*, přešla k němu sekundárně některá další podstatná jména, jako např.: *koště*, *doupě*, *štokrle*, *pukrle* atd. Tvary podle vzoru *kuře* mají zároveň maskulina *kníže*, *hrabě*, srovnáme: *Ten dobrý hrabě* (M. sg.) // *všechna hrabata i knížata* (N. pl.) (Karlík 1995: 267). Následující tabulka znázorňuje skloňování neuter v plurálu (Karlík 1995: 263, 266–267):

<i>Pád</i>	<i>Typ město</i>	<i>Typ moře</i>	<i>Typ kuře</i>	<i>Typ stavení</i>
Nom.	města	moře	kuřata	stavení
Gen.	měst	moří, bojišť	kuřat	stavení
Dat.	městům	mořím	kuřatům	stavením
Ak.	města	moře	kuřata	stavení
Vok.	města!	moře!	kuřata!	stavení!
Lok.	(o) městech, jablkách, střediscích	(o) mořích	(o) kuřatech	(o) staveních
Inst.	městy, ponči	moři	kuřaty	staveními

Neutrum *dítě* má podle vzoru *kuře* jenom tvary v sg., ale v pl. se skloňuje jako vzor *kost* (F): *dítě* (nom. sg.), *děti* (nom. pl.) (Karlík 1995: 267). V následující tabulce znázorněno skloňování podstatného jména *dítě* v sg. a pl. (Havránek 2002: 72, Karlík 1995: 267):

<i>Pád</i>	<i>singulár</i>	<i>plurál</i>
Nom.	dítě	děti
Gen.	dítěte	dětí
Dat.	dítěti	dětem
Ak.	dítě	děti
Vok.	dítě!	děti!
Lok.	(o) dítěti	(o) dětech
Inst.	(s) dítětem	(s) dětmi

Podstatné jméno *léto* má v plurálu tvary zkrácené ve významu „roky“: *let*, *letům*, *o letech*, *s lety* atd. nebo nezkrácené tvary ve významu „roční období“: *léta*, *létům* atd. Substantiva *koleno* a *rameno*³ mají v lok. pl. tvary: *po kolenou*, *na ramenou*. Neutrum *rameno* má v sg. vedle tvarů podle vzoru *město* zároveň i tvary podle vzoru *moře*:

³ Ve významu „části těla“.

ramena // ramene, ramenu // rameni. (Karlík 1995: 265). V následující tabulce uvedeno skloňování podstatného jména *rameno* v sg. a pl. (Havránek 2002: 54–55, 72, Karlík 1995: 265):

<i>Pád</i>	<i>singulár</i>	<i>plurál</i>
Nom.	rameno	ramena
Gen.	ramena/ -e	ramenou, ramen
Dat.	ramenu/ -i	ramenům
Ak.	rameno	ramena
Vok.	rameno!	ramena!
Lok.	(o) ramenu/ -i	(o) ramenou, ramenech
Inst.	(s) ramenem	(s) rameny

Substantiva *oko* a *ucho*⁴ mají v plurálu skloňování podle typu *moře*, kromě podob *oči*, *uši* v nom. a ak., a podob *očima*, *ušima* v inst. (Havránek 2002: 54–55):

<i>Pád</i>	<i>oči</i>	<i>uši</i>
Nom.	oči	uši
Gen.	očí	uší
Dat.	očím	uším
Ak.	oči	uši
Vok.	oči!	uši!
Lok.	(o) očích	(o) uších
Inst.	(s) očima	(s) ušima

V ostatních významech se neutra *ucho* a *oko* skloňují jako vzor *město*: *drátěná oka* (nom., ak.), bez *drátěných ok* (gen.), *okům*, *uchům* (dat.), o *drátěných okách* (lok.), s *oky*, *uchy* (inst.). Substantivum *prso* má v pl. tvary v nom. a ak.: *prsa // prsy*, v gen.: *prsou // prsů*, v dat.: *prsům*, v lok.: (na) *prsou // prsech* a v inst.: (s) *prsy // prsama* (hov.) (Karlík 1995: 266).

Přejatá obecná jména středního rodu zakončená na *-eum*, *-ium*, *-ion*, *-uum*, jako např. *vakuum*, *koloseum*, *individuum*, *akvárium* aj. se v češtině skloňují podle vzoru

⁴ Ve významu „části těla“.

město v sg. a v nom. pl., v ostatních pádech se skloňují jako vzor *moře*. V následující tabulce je znázorněno skloňování těchto neuter v sg. (Havránek 2002: 77–78):

<i>Pád</i>	<i>Koncovka -um</i>		<i>Koncovka -ma</i>	<i>Koncovka -ion</i>
Nom.	centrum	muzeum	téma	sympozion
Gen.	centra	muzea	tématu	sympozia
Dat.	centru	muzeu	tématu	sympoziu
Ak.	centrum	muzeum	téma	sympozion
Lok.	centru	muzeu	tématu	sympoziu
Inst.	centrem	muzeem	tématem	sympoziem

Koncovka **-um/-ion** se ve většině podstatných jmen odsouvá, např.: *muzeum* – bez *muzea*, *sympozion* – bez *sympozia*, *album* – bez *alba* atd. Neutra s koncovkou **-ma** naopak se o kmen **-at-** rozšiřují, např.: *schéma* – bez *schématu*, *drama* – bez *dramatu* atd. (Karlík 1995: 270). Neutra mající před **-o** samohlásku, jako např. *rodeo*, *kakao*, *rádio* aj., mají v singuláru tvary podle vzoru *město* a v gen. pl. mají tvary: *rodeí*, *kakaí*, *rádií*; v dat.: *rodeím* // *rodeům*, *kakaům*, *rádiům*; v lok.: (o) *rodeích*⁵, *kakaech*, *rádiích* a v inst.: *rodei* // *rodey*, *kakay*, *rádii* (Karlík 1995: 278).

Skloňování neuter v ruštině

Ke střednímu rodu patří v ruštině substantiva první skupiny skloňování (*I склонение*), která lze rozdělit do dvou skupin:

- neutra, která končí na **-ie** (např. *собрание*, *бытие*, *жизние* atd.)
- neutra, která nekončí na **-ie** (např. *плечо*, *правило*, *сердце*, *лицо*, *воскресенье* atd.)

Podle tvrdého vzoru se v ruštině skloňují podstatná jména středního rodu podle typu *правило*, podle měkkého vzoru se skloňují slova: *воскресенье*, *училище*, *собрание* (Balcar 1997: 27). Následující tabulka znázorňuje skloňování podstatných jmen středního rodu v sg. (Balcar 1997: 27, Barnetová 1979: 458):

⁵ rodeech (hov.)

<i>Pád</i>	<i>Tvrký vzor</i>	<i>Měkké vzory</i>		
Nom.	правило	училище	собрание	воскресенье
Gen.	правила	училища	собрания	воскресенья
Dat.	правилу	училищу	собранию	воскресенью
Ak.	правило	училище	собрание	воскресенье
Inst.	правилом	училищем	собранием	воскресеньем
Lok.	(о) правиле	(об) училище	(о) собрании	(о) воскресенье

Rozdíl mezi těmito dvěma skupinami je v lokálu: podstatná jména, končící na **-ие** (např. *собрание*) mají v lok. sg. koncovku **-и** (*о собрании*). Substantiva středního rodu, která nekončí na **-ие** (např. *поле*) mají v lok. sg. koncovku **-е** (*о поле*) (Adamec 1996: 62–63). Neutra se v ruštině shodují v nom. a ak. v jednotném a množném čísle. Skloňování podstatných jmen středního rodu v pl. je znázorněno v následující tabulce (Balcar 1997: 27):

<i>Pád</i>	<i>Tvrký vzor</i>	<i>Měkké vzory</i>		
Nom.	правила	училища	собрания	воскресенья
Gen.	правил	училищ	собраний	воскресений
Dat.	правилам	училищам	собраниям	воскресеньям
Ak.	правила	училища	собрания	воскресенья
Inst.	(с) правилами	(с) училищами	(с) собраниями	(с) воскресеньями
Lok.	(о) правилах	(об) училищах	(о) собраниях	(о) воскресеньях

Substantiva s koncovkou **-ко** v sg. mají v nom. pl. koncovku **-и**, např.: *яблоко-яблоки, колено-колени, плечо-плечи, ухо-уши* aj. Několik podstatných jmen má v plurálu koncovku **-ья**, např.: *крыло-крылья, звено-звенья, перо-перья, дерево-деревья* aj. V gen. pl., který zpravidla nemá koncovku, se můžeme občas setkat s vkladnými **-о-** a **-е-**, např.: *окна – (без) окон, стёкла – (без) стёкол, кресла – (без) кресел* aj. V ruštině se lze setkat v gen. i s vkladným **-и-**, které mají substantiva na **-ье**, jako např.: *воскресенья – (без) воскресений, варенья – (без) варений* aj. Zakončení **-ьев** v gen. pl. mají substantiva typu *звено* (без *звеньев*) a také podstatná jména *платье* (без *платьев*), *верховье* (без *верховьев*), *низовье* (без *низовьев*), *устье* (без *устьев*).

Koncovku *-ov* v gen. pl. mají substantiva na *-ико*, jako např.: *колѣсико* – (без) *колѣсиков*, a některá jiná: (без) *облаков*, *судов* aj. Podstatná jména středního rodu *поле*, *море*, *горе* se skloňují obdobně jako *собрание*, ale v lok. sg. mají koncovku *-e* (o *поле*, *море*, *горе*). V gen. pl. mají substantiva *поле* a *море* koncovku *-ей* (без *полей*, *морей*). Ke třetí skupině skloňování (*III склонение*) patří v ruštině deset substantiv středního rodu, končící na *-мя* (*семья*, *стремья*, *время*, *бремя*, *вымя*, *знамя*, *имя*, *пламя*, *племя*, *темя*) a mají zvláštní skloňování (Adamec 1996: 67–68), které je uvedeno v následující tabulce (Adamec 1996: 68, Balcar 1997: 27, Barnetová 1979: 466):

<i>Рád</i>	<i>singulár</i>			<i>plurál</i>
Nom.	время	имя	семя	имена
Gen.	времени	имени	семени	имѣн
Dat.	времени	имени	семени	именам
Ак.	время	имя	семя	имена
Inst.	временем	именем	семенем	именами
Lok.	(о) времени	имени	семени	(об) именах

Zároveň je v tabulce znázorněn příklad skloňování v pl. – *имена* (Виноградов 1952: 173). Neutra *вымя*, *пламя*, *темя* se nepoužívají v pl. a substantiva *семя* a *стремья* mají v gen. pl. tvary *семян* a *стремьян*. Tvary substantiva *знамя* v pl. mají přízvuk na druhé slabice: *знамѣна*, *знамѣн* atd. (Виноградов 1952: 173). Neutra *небо* a *чудо* mají v nom. pl. nepravidelné tvary: *небеса* a *чудеса*. Tvar nom. pl. se shoduje s ak. pl. V následující tabulce je uvedeno skloňování podstatných jmen *небеса*, *чудеса* v pl. (Balcar 1997: 27):

Nom.	небеса	чудеса
Gen.	небес	чудес
Dat.	небесам	чудесам
Ак.	небеса	чудеса
Inst.	небесами	чудесами
Lok.	(о) небесах	(о) чудесах

Podstatné jméno středního rodu *дитя* (*дети* – pl.) má zvláštní deklinaci a v současné ruštině se mnoho nepoužívá, na rozdíl od substantiva *ребѣнок* (m. r., sg.), např. *это необыкновенный ребѣнок* (Adamec 1996: 68, Виноградов 1952: 174).

Následující tabulka znázorňuje skloňování podstatného jména středního rodu *дитя* v sg. a pl. (Adamec 1996: 68, Barnetová 1979: 466, Виноградов 1952: 174):

<i>Pád</i>	<i>singulár</i>	<i>plurál</i>
Nom.	дитя	дети
Gen.	дитяти	детей
Dat.	дитяти	детям
Ak.	дитя	детей
Inst.	дитятей/ дитятею ⁶	детьми
Lok.	(о) дитяти	(о) детях

Substantivum *дитя* se v dnešní době v ruštině používá v ustálených výrazech, jako např. *дитя улицы*, *дитя природы* aj. Podstatné jméno *дети* (pl.) se skloňuje podle třetí skupiny skloňování a, na rozdíl od podstatného jména *дитя*, se používá velice často, např. *грудные дети*, *на улице играют дети* atd. (Виноградов 1952: 174).

Skloňování neuter v polštině

V polštině stejně jako v češtině jsou tři rody: rod mužský (*rodzaj męski*), rod ženský (*rodzaj żeński*) a rod střední (*rodzaj nijaki*) (Šaunová 1958: 48). Zároveň má polština sedm pádů, ale stejně jako v ruštině je 6. pád – instrumentál a 7. pád – lokál. Skloňování substantiv v polštině se dělí na čtyři skupiny: mužské, ženské, střední a smíšené skloňování. Každá skupina má několik vzorů, které se rozlišují podle souhláskového nebo samohláskového zakončení (Šaunová 1958: 49). Podstatná jména středního rodu jsou v polštině zakončena na: samohlásku **-o** (*okno, miasto, lato, wieko, słowo*), samohlásku **-e** (*zдание, pole, morze, pytanie, wyrzeże, serce*), samohlásku **-ę** (*cieleę, zwierzę, imię*) a koncovku **-um** (*muzeum*) (Pančiková 1994: 16).

V následující tabulce jsou příklady skloňování podstatných jmen středního rodu jednotného čísla, zakončená samohláskou **-o** (Pančiková 1994: 20, Šaunová 1958: 94):

Nom.	miasto	okno	lato	wieko	słowo
Gen.	miasta	okna	lata	wieka	słowa
Dat.	miastu	oknu	latu	wieku	słowu
Ak.	miasto	okno	lato	wieko	słowo
Vok.	miasto	okno	lato	wieko	słowo

⁶ Tvar inst. sg. *дитятею* lze vysvětlit jako tradiční pravopis.

Inst.	miastem	oknem	latem	wiekiem	słowem
Lok.	(o) mieście	oknie	lecie	wieku	słowie

V jednotném čísle se shoduje nom., ak. a vok. (koncovka **-o**). V gen. sg. neutra mají koncovku **-a** a v dat. sg. koncovku **-u**. V následující tabulce jsou příklady skloňování uvedených neuter v pl. (Pančíková 1994: 20, Šaunová 1958: 94):

Nom.	miasta	okna	lata	wieka	słowa
Gen.	miast	okien	lat	wiek	słów
Dat.	miastom	oknom	latom	wiekom	słowom
Ak.	miasta	oknom	lata	wieka	słowa
Vok.	miasta	oknom	lata	wieka	słowa
Inst.	miastami	oknami	latami	wiekami	słowami
Lok.	(o) miastach	oknach	latach	wiekach	słowach

Pro plurál také platí, že nom., ak. a vok. mají stejný tvar (koncovka **-a**). V gen. pl. je koncovka nulová, v dat. pl. mají neutra koncovku **-om**, v inst. pl. **-ami** a v lok. pl. – koncovku **-ach**. Další uvedená tabulka znázorňuje skloňování podstatných jmen středního rodu, zakončených samohláskou **-e** v sg. (Pančíková 1994: 20, Šaunová 1958: 95):

Nom.	serce	pole	pytanie	wybrzeże	wejście
Gen.	serca	polu	pytania	wybrzeża	wejścia
Dat.	sercu	polu	pytaniu	wybrzeżu	wejściu
Ak.	serce	pole	pytanie	wybrzeże	wejście
Vok.	serce	pole	pytanie	wybrzeże	wejście
Inst.	sercem	polem	pytaniem	wybrzeżem	wejściem
Lok.	(o) sercu	polu	pytaniu	wybrzeżu	wejściu

Tvary v nom., ak. a vok. v sg. se shodují, v dat. a lok. mají koncovku **-u**, v gen. **-a** a v inst. **-em**. Další skupinou podstatných jmen středního rodu jsou neutra, zakončena samohláskou **-ę**. V následující tabulce znázorněno skloňování v sg. (Pančíková 1994: 20, Šaunová 1958: 95):

Nom.	imię	zwierzę	cieleę
Gen.	imienia	zwierzęcia	cieleęcia
Dat.	imieniu	zwierzęciu	cieleęciu
Ak.	imię	zwierzę	cieleę
Vok.	imię	zwierzę	cieleę
Inst.	imieniem	zwierzęciem	cieleęciem
Lok.	(o) imieniu	zwierzęciu	cieleęciu

Tato skupina neuter se člení na dvě podskupiny:

- neutra, jejichž základ se rozšiřuje o příponu **-ęc**: *źrebię* (nom. sg.) – *źrebięcia* (gen. sg.). Tato přípona se v pl. mění v **-ęt** a **-ęt**: *źrebięta* (nom. pl.), *źrebięt* (gen. pl.) atd.;
- neutra, jejichž základ se rozšiřuje o příponu **-en**: *imię* (nom. sg.) – *imienia* (gen. sg.). Tato přípona se v pl. mění v **-on**: *imiona* (nom. pl.) – *imion* (gen.pl.) (Šaunová 1958: 96).

V polštině, stejně jako v češtině jsou neutra cizího původu, zakončená na **-um**, převzaté z latiny nebo řečtiny, jako např. *gimnazjum*, *liceum*, *studium*, *archiwum*, *imperium*, *seminarium*, *sanatorium*, *muzeum* aj., která se v sg., na rozdíl od češtiny, nesklouňují. V pl. se sklouňují podle vzoru *pole*, avšak v gen. pl. mají koncovku **-ów**, v dat. pl. **-om**: *gimnazjów*, *gimnazjom* atd. Substantiva *album* a *kostium* jsou mužského rodu a sklouňují se následujícím způsobem⁷: gen. sg. *albumu*, dat. sg. *albumowi* atd. (Pančíková 1994: 20, Šaunová 1958: 104). Substantiva *oko*, *ucho* se sklouňují v sg. podle vzoru *wieko* a v pl. mají dvojí tvary jako v češtině: *oczy*, *uszy* / *oka*, *ucha*⁸ (Šaunová 1958: 102–103).

Závěr

V závěru předložené publikace jsou tři příklady deklinace substantiv středního rodu v češtině, ruštině a polštině. V následující tabulce je příklad sklouňování neutra *jméno*, které se v češtině sklouňuje podle vzoru město, v ruštině patří *имя* k zvlažní skupině sklouňování a v gen., dat., lok. a inst. se rozšiřují o kmen **-en-** a v polštině *imię* patří ke skupině neuter, končících na **-ę**.

⁷ Podle vzoru *dwór* (m. r.).

⁸ Tyto tvary mají odlišný lexikální význam: oka v síti, ucha u hrnců atd.

<i>Pád</i>	<i>čeština</i>	<i>ruština</i>	<i>polština</i>
Nom.	jméno	имя	imię
Gen.	jména	имени	imienia
Dat.	jménu	имени	imieniu
Ak.	jméno	имя	imię
Vok.	jméno	---	imię
Lok.	(o) jménu	имени	imieniu
Inst.	jménem	именем	imieniem

Z tabulky lze spatřit jistou shodu a podobenství slov, ale princip skloňování je odlišný. Další příklad – skloňování podstatného jména *slovo*, které má velice podobné skloňování v ruštině, češtině a polštině, kromě odlišnosti v lok. v češtině – *o slovu* a inst. v ruštině – *словом*.

<i>Pád</i>	<i>čeština</i>	<i>ruština</i>	<i>polština</i>
Nom.	slovo	СЛОВО	słowo
Gen.	slova	СЛОВА	słowa
Dat.	slovu	СЛОВУ	słowu
Ak.	slovo	СЛОВО	słowo
Vok.	slovo	---	słowo
Lok.	(o) slovu	СЛОВЕ	słowie
Inst.	slovem	СЛОВОМ	słowem

Poslední příklad je neutrum *pole*, které v nom. v ruštině, češtině a polštině má stejnou koncovku *-e* a v inst. *-em*:

<i>Pád</i>	<i>čeština</i>	<i>ruština</i>	<i>polština</i>
Nom.	pole	поле	pole
Gen.	pole	ПОЛЯ	pola
Dat.	poli	ПОЛЮ	polu
Ak.	pole	поле	pole
Vok.	pole	---	pole
Lok.	poli	поле	polu

Inst.	polem	полем	polem
--------------	-------	-------	-------

Z toho vyplývá, že některá neutra mají velice podobný princip skloňování v češtině, ruštině a polštině, jako např.: *pole* – *поле* – *pole* atd., avšak některá mají odlišnosti: *jméno* – *имя* – *imię* atd. Některá neutra v češtině nemají v polštině či ruštině ekvivalent středního rodu a nelze srovnat princip skloňování, např.: *auto* (stř. r.) – *машина* (ž. r.), *автомобиль* (m. r.) – *samochód* (m. r.) atd.

Summary

The presented publication deals with a comparison of declension systems of neuter gender nouns in Russian (East Slavic language), Czech and Polish (West Slavic languages). The declension of the neuter in the mentioned Slavic languages is described and the comparison tables of the declension systems of the neuter are given at the end. The aim of the publication is to point out the similarities and differences in neuter declension in the mentioned contemporary Slavic languages.

Literatura

- Adamec, P., Hrabě, V., Jiráček, J., Miloslavskij, I. G., Žaža, S. *Morfologie ruštiny I*. Brno: Masarykova univerzita, 1996.
- Balcar, M. *Ruská gramatika v kostce*. Praha: VŠE v Praze, 1997.
- Havránek, B., Jedlička, A. *Stručná mluvnice česká*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2002.
- Karlík, P., Nekula, M., Rusínová, Z. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: NLN, 1995.
- Pančíková, M. *Polský jazyk*. Vysokoškolské skriptá. Bratislava: FF UK, 1994.
- Šaunová, I. *Jazyk polský. Příručka pro vysoké školy*. Praha: SPN, 1958.
- Večerka, R. *Staroslovenština v kontextu slovanských jazyků*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci / Praha: Euroslavica, 2006.
- Виноградов, В.В. *Грамматика русского языка. Том I. Фонетика и морфология*. Москва: Издательство академии наук СССР, 1952.

The article is accessible in open access mode under licence CC BY-NC-ND Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0